

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-педагогічної
роботи та розвитку

« 23 » травня

Сергій КВАША
2022 р.

РОЗГЛЯНУТО І СХВАЛЕНО:

на засіданні вченої ради економічного факультету
Протокол № 7 від 20 травня 2022 р.

Декан факультету А. Діброва Анатолій ДІБРОВА

на засіданні кафедри економіки
Протокол № 15 від 17.05.2022 р.

Завідувач кафедри В. Байдала Вікторія БАЙДАЛА

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ЕКОНОМІЧНА ДІАГНОСТИКА ПІДПРИЄМСТВ ТА ГАЛУЗЕЙ
НАЦІОНАЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА**

Рівень вищої освіти	Третій (освітньо-науковий) рівень
Галузь знань	05 Соціальні та поведінкові науки
Спеціальність	051 Економіка
Освітньо-наукова програма	Економіка підприємств та галузей національного господарства
Гарант ОНП	Байдала Вікторія Володимирівна
Розробник:	доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри економіки НУБіП України Байдала Вікторія Володимирівна

Київ - 2022

1. Опис навчальної дисципліни

ЕКОНОМІЧНА ДІАГНОСТИКА ПІДПРИЄМСТВ ТА ГАЛУЗЕЙ НАЦІОНАЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА

Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь		
Галузь знань	05 Соціальні та поведінкові науки	
Спеціальність	051 Економіка	
Освітньо-наукова програма	Економіка підприємств та галузей національного господарства	
Освітній рівень	Третій (освітньо-науковий)	
Освітній ступінь	Доктор філософії	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	обов'язкова	
Загальна кількість годин	150	
Кількість кредитів ECTS	5	
Форма контролю	екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форми навчання		
	Денна, вечірня форма навчання	Заочна форма навчання
Рік підготовки (курс)	2	2
Семестр	3	3
Лекційні заняття	20	8
Практичні, семінарські заняття	30	12
Лабораторні заняття	-	-
Самостійна робота	100	130
Індивідуальні завдання		
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми навчання	4	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Особливості ринкових відносин, (підвищена самостійність підприємств та відповідальність за результати діяльності, конкурентне середовище, різноманітність комерційних, виробничих, фінансових та інших ризиків, велика кількість учасників ринку з різними інтересами тощо) викликають необхідність надання як зовнішніх, так і внутрішніх діагностичних оцінок. Тому в економічній діагностиці обов'язковим є системний підхід до вибору її методів, додержуванню принципів діагностики, визначенню мети, комплексу завдань, формуванню інформаційного забезпечення тощо.

Сучасна стратегія розвитку економіки України потребує відповідного опанування аспірантами сучасними методами діагностичних оцінок господарських ситуацій для наукового обґрунтування рішень, в тому числі в умовах невизначеності.

Метою вивчення дисципліни є формування теоретичних і практичних основ у рамках навчальної дисципліни, здобуття ґрунтовних знань і навиків використання методичного апарату та інструментарію економічної діагностики для визначення стану підприємства та галузей національної економіки, оволодіння універсальним інструментарієм прийняття обґрунтованих рішень щодо здійснення вибору за наявності обмежених засобів і альтернативних можливостей, оволодіння навичками економічної діагностики для забезпечення ефективного управління підприємством, оволодіння методикою кількісної характеристики та якісної ідентифікації стану підприємства, галузі, національної економіки.

Завдання дисципліни полягає у формуванні в аспірантів компетентностей щодо ідентифікації реального стану аналізованого об'єкту, виявлення змін у стані об'єкту в просторово-часовому розрізі, встановлення основних чинників, що викликали зміни в стані об'єкта, облік їх впливу, а також прогноз основних тенденцій.

У результаті вивчення дисципліни здобувач вищої освіти ступеня доктор філософії повинен:

знати: сутність економічної діагностики, її види, методичний апарат та інструментарій діагностики, предмет і задачі курсу;

- методичні підходи до оцінки потенціалу підприємства, «дохідні» методи оцінки майна, сутність управлінської діагностики та організацію її проведення;

- основні моделі фінансової діагностики та їх характеристики, систему показників фінансового стану підприємства; основи оцінки економічної безпеки підприємства, методичний апарат діагностування економічної безпеки.

вміти:

- оцінювати конкурентні позиції підприємств-суперників, перспективи розвитку галузі, проводити SWOT-аналіз підприємства

- діагностувати гнучкість виробничої системи, визначати справжню економічну вартість підприємства як цілісного майнового комплексу; оцінювати зв'язки підприємства із зовнішнім світом, оцінювати загальні результати діяльності підприємства

- давати інтегровану оцінку фінансового стану підприємства, діагностувати економічну безпеку підприємства, проводити якісний аналіз методів та інструментарію планування, обліку і контролю на підприємстві.

Набуття компетентностей:

загальні компетентності (ЗК):

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 2. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 4. Здатність до генерування нових ідей та прийняття обґрунтованих рішень для досягнення поставлених цілей.

спеціальні (фахові) компетентності (СК):

СК 1. Здатність виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання в економіці та дотичних до неї міждисциплінарних напрямках і можуть бути опубліковані у провідних наукових виданнях з економіки і суміжних галузей.

СК 6. Здатність обґрунтовувати та впроваджувати економічні рішення, виходячи із закономірностей розвитку соціально-економічних систем і процесів із застосуванням економіко-математичних методів та моделей на мікро-, мезо-, та макрорівнях.

Програмні результати навчання:

ПРН 1 Мати сучасні глибокі теоретичні знання з економіки, соціально-економічних систем і на межі предметних галузей, а також дослідницькі навички, достатні для проведення фундаментальних і прикладних досліджень на рівні світових досягнень з відповідного напрямку

ПРН 3 Формулювати і перевіряти гіпотези; використовувати для обґрунтування висновків належні докази, зокрема, результати теоретичного аналізу, експериментальних досліджень (опитувань, спостережень) і математичного та/або комп'ютерного моделювання, наявні літературні дані

ПРН 4 Планувати і виконувати експериментальні та/або теоретичні дослідження в різних галузях економіки на різних рівнях (мікро-, мезо-, макрорівні) та дотичних міждисциплінарних напрямів з використанням сучасних інструментів та технологій, критично аналізувати результати власних досліджень і результати інших дослідників у контексті усього комплексу сучасних знань щодо досліджуваної проблеми

ПРН 5 Пропонувати нові рішення, розробляти та реалізовувати наукові та/або інноваційні проєкти, які дають можливість переосмислити наявне та створити нове цілісне знання та/або професійну практику і розв'язувати значущі проблеми фундаментальної економічної науки з врахуванням соціальних, економічних, екологічних та правових аспектів, лідерства, автономності та відповідальності

Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Теоретико-методичні засади проведення діагностики підприємства та галузі

Методичні особливості проведення діагностики галузі. Діагностика сил конкуренції. Оцінка конкурентних позицій підприємств – основних суперників. Оцінка перспектив розвитку галузі.

Тема 2. Діагностика як інструмент забезпечення ефективного функціонування і розвитку підприємства в конкурентному середовищі

Конкурентоспроможність підприємства: сутність, проблеми визначення й оцінки. Конкурентний статус підприємства, його оцінка. SWOT аналіз аграрного підприємства. Порівняльна діагностика конкурентоспроможності підприємств-суперників.

Тема 3. Оцінка конкурентоспроможності аграрної продукції.

Конкурентоспроможність продукції: сутність і особливості оцінки. Процедура оцінки конкурентоспроможності аграрної продукції. Зведена оцінка конкурентоспроможності продукції і конкурентоспроможності підприємства.

Тема 4. Діагностика потенціалу підприємства.

Методичні підходи до оцінки потенціалу підприємства. Роль виробничо-господарського аналізу в процесі проведення оцінки потенціалу підприємства. Діагностика використання основних засобів підприємства. Оцінка використання матеріальних ресурсів. Аналіз використання трудових ресурсів.

Тема 5. Оцінка вартості підприємства як цілісного майнового комплексу.

Підприємство як майновий комплекс. Справжня економічна вартість підприємства як цілісного майнового комплексу. «Дохідні» методи оцінки майна. Гудвіл і його оцінка.

Тема 6. Проблеми формування організаційно-економічного механізму системи управління підприємством.

Проблеми організації проведення управлінської діагностики. Оцінка відповідності організації виробництва та структури підприємства його стратегії. Оцінка факторів макросередовища. Роль інформаційних систем управління підприємством в управлінській діагностиці.

Тема 7. Діагностика кризового стану та загрози банкрутства підприємства

Експрес-аналіз фінансового стану підприємства за допомогою методики У. Бівера. Поглиблена оцінка фінансового стану за допомогою «Методики проведення поглибленого аналізу фінансово-господарського стану неплатоспроможних підприємств та організацій». Статистичні моделі оцінки вірогідності банкрутства. Двофакторна модель прогнозування банкрутства підприємства Е. Альтмана; п'ятифакторна модель оцінки вірогідності банкрутства; модель Спрінгейта; модель Таффлера.

Тема 8. Діагностика економічної безпеки та стійкості аграрних підприємств

Економічна безпека підприємства: сутність, основи оцінки. Методичний апарат діагностування економічної безпеки. Вітчизняний і зарубіжний досвід діагностування економічної безпеки підприємства.

Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин											
	Денна, вечірня форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1. Теоретико-методичні засади проведення діагностики підприємства та галузі	16	4	4			8	16	4	4			8
2. Діагностика як інструмент забезпечення ефективного функціонування і розвитку підприємства в конкурентному середовищі	16	4	4			8	16	4	4			8
3. Оцінка конкурентоспроможності аграрної продукції	12	2	2			8	12	2	2			8
4. Діагностика потенціалу підприємства	12	2	2			8	12	2	2			8
5. Оцінка вартості підприємства як цілісного майнового комплексу	12	2	2			8	12	2	2			8
6. Проблеми формування організаційно-економічного механізму системи управління підприємством	12	2	2			8	12	2	2			8
7. Діагностика кризового стану та загрози банкрутства підприємства	12	2	2			8	12	2	2			8
8. Діагностика економічної безпеки та стійкості аграрних підприємств	12	2	2			8	12	2	2			8
Разом	120	20	20			80	120	20	20			80

4. Теми семінарських занять (не передбачено навчальним планом)

5. Теми практичних занять

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
1	Теоретико-методичні засади проведення діагностики підприємства та галузі	4
2	Діагностика як інструмент забезпечення ефективного функціонування і розвитку підприємства в конкурентному середовищі	4
3	Оцінка конкурентоспроможності аграрної продукції	2
4	Діагностика потенціалу підприємства	2
5	Оцінка вартості підприємства як цілісного майнового комплексу	2
6	Проблеми формування організаційно-економічного механізму системи управління підприємством	2
7	Діагностика кризового стану та загрози банкрутства підприємства	2
8	Діагностика економічної безпеки та стійкості аграрних підприємств	2
	Разом	20

6. Теми лабораторних занять

(не передбачено навчальним планом)

7. Контрольні запитання, комплекти тестів для визначення рівня засвоєння знань здобувачів

Контрольні запитання

1. Сутність економічної діагностики, її види
2. Методичний апарат та інструментарій економічної діагностики
3. Предмет і задачі курсу
4. Можливості функціонально-вартісного аналізу в економічному діагностуванні.
5. Програмні комп'ютерні пакети в економічній діагностиці.
6. Різновиди економічної діагностики та особливості їх використання на практиці.
7. Загальний порядок проведення діагностичного дослідження
8. Методи, прийоми та способи, що використовуються в економічній діагностиці
9. Методичні особливості проведення діагностики галузі
10. Діагностика сил конкуренції
11. Оцінка конкурентних позицій підприємств - основних суперників
12. Оцінка перспектив розвитку галузі.
13. Інтенсивність конкурентної боротьби та оцінка її рівня.
14. Вхідні бар'єри в галузі та способи їх створення і збереження.
15. Державний вплив як чинник конкуренції.
16. Особливості економічного діагностування глобальних галузей.
17. Можливості сучасного вітчизняного підприємства щодо реального використання результатів аналізу галузі для розробки стратегії
18. Прийнятність концепції життєвого циклу галузі у прогнозуванні її еволюції.
19. Сутність та цільове призначення діагностики галузевого суперництва
20. Послідовність і зміст основних етапів діагностування галузі.
21. Сили конкуренції, що діють у будь-якій галузі
22. Побудова та аналіз карти стратегічних груп
23. Особливості економічного інструментарію дослідження найближчих конкурентів

24. Конкурентоспроможність підприємства: сутність, проблеми визначення й оцінки
25. Конкурентний статус підприємства, його оцінка
26. SWOT-аналіз підприємства.
27. Порівняльна діагностика конкурентоспроможності підприємств-суперників
28. Прогнозування змін у конкурентному середовищі як основа оцінки потенційного стану конкурентоспроможності підприємства.
29. Відносність конкурентоспроможності підприємства в аспекті масштабів ринку.
30. Суб'єктивність експертних оцінок та способи їх подолання в діагностиці конкурентоспроможності підприємства.
31. Ресурси і технології як основні чинники конкурентоспроможності підприємства у будь-якій галузі.
32. Економічна природа конкурентних переваг
33. Відображення економічної природи конкурентних переваг в показниках оцінки конкурентоспроможності підприємства
34. Методичні особливості підходу до оцінки рівня конкурентоспроможності за М.Портером
35. Вимоги до практичного застосування до оцінки рівня конкурентоспроможності за М.Портером
36. Сутність визначення позиції підприємства на ринку за його конкурентним статусом
37. Порядок проведення порівняльної оцінки конкурентоспроможності підприємств-суперників на основі зважених рейтингових оцінок: переваги і недоліки такої методики
38. Конкурентоспроможність продукції: сутність і особливості оцінки.
39. Процедура оцінки конкурентоспроможності продукції виробничого призначення.
40. Методичні підходи до оцінки потенціалу підприємства
41. Гнучкість виробничої системи та її діагностика.
42. Особливість «ресурсного» підходу до розуміння сутності потенціалу підприємства
43. Вплив особливостей «ресурсного» підходу на методику оцінки потенціалу.
44. Діагностичні завдання щодо потенціалу, які супроводжують обґрунтування поточних (тактичних) рішень на підприємстві.
45. Діагностування потенціалу в процесі обґрунтування стратегічних рішень.
46. Гнучкість виробничої системи і спосіб її оцінки.
47. Особливість кінематичної оцінки спроможності підприємства до розвитку і використання потенціалу.
48. Підприємство як майновий комплекс
49. Справжня економічна вартість підприємства як цілісного майнового комплексу
50. «Дохідні» методи оцінки майна.
51. Сутність ринкового підходу до оцінки вартості підприємства.
52. Сутність підходу до оцінки вартості підприємства на основі активів.
53. Вибір підходів та методів оцінки підприємства залежно від цілей оцінки
54. Різновиди показників вартості підприємства та способи їх визначення
55. Принципи оцінки вартості підприємства як теоретична основа економічного діагностування підприємства.
56. Сутність управлінської діагностики та організація її проведення
57. Діагностика структури управління та якості управлінських рішень

58. Оцінка зв'язків підприємства із зовнішнім середовищем
59. Оцінка загальних результатів діяльності підприємства
60. Участь колективу підприємства у проведенні управлінської діагностики.
61. Методичний аспект вивчення проблеми оцінки якості управління персоналом підприємства.
62. Оцінка ефективності системи менеджменту крізь призму загальних результатів діяльності підприємства
63. Особливості управлінської діагностики для транснаціональних компаній
64. Умови ефективного впровадження результатів управлінського діагностування
65. Перспективи широкого впровадження управлінського консультування на вітчизняних підприємствах
67. Основні методичні підходи до проведення управлінської діагностики, які їх особливості
68. Діагностування організаційної структури управління підприємством
69. Напрями діагностування якості управління персоналом
70. Особливості дослідження зв'язків підприємства із зовнішнім середовищем
71. Критерії і показники, що використовують для оцінки загальних результатів функціонування системи менеджменту підприємства.
72. Основні моделі фінансової діагностики, їх характеристика
73. Система показників фінансового стану підприємства.
74. Інтегрована оцінка фінансового стану підприємства.
75. Економічна безпека підприємства: сутність, основи оцінки.
76. Методичний апарат діагностування економічної безпеки.
77. Вихідні принципи та особливості психологічного та культурологічного підходів в управлінні
78. Основні ознаки культурної корпорації
79. Методи, прийоми та способи, що використовують при проведенні культурологічної діагностики
80. Основні особливості проведення культурологічної діагностики

Тести для визначення рівня засвоєння знань здобувачами

1. Конкурентне середовище формують:
 - А) держава;
 - Б) конкуренти на ринку;
 - В) кожний учасник ринку в процесі його ділової активності;
 - Г) всі відповіді правильні.
2. Оцінка конкурентного середовища здійснюється за допомогою таких форм діагностики:
 - А) аналітична та експертна;
 - Б) діагностика за допомогою імітаційного моделювання;
 - В) діагностика з використанням економіко-математичного моделювання;
 - Г) правильна відповідь А, Б.
3. У процесі аналізу конкурентного середовища звертається увага на:
 - А) поточне положення конкурентів та їх цілі;
 - Б) стратегії конкурентів;
 - В) потенціал конкурентів;
 - Г) правильна відповідь А, Б, В.
4. У процесі діагностики конкурентного середовища підприємства важливе значення мають:

- А) збір і аналіз інформації про діяльність конкурентів;
 - Б) позаоблікові інформаційні джерела;
 - В) внутрішні інформаційні джерела;
 - Г) правильна відповідь А, Б, В.
5. Стратегічні зони господарювання— це:
- А) зони бізнесу, що виділяються на основі впливу конкретних зовнішніх факторів;
 - Б) зони бізнесу, що виділяються на основі існуючих напрямів діяльності;
 - В) зони бізнесу, що виділяються на основі існуючих напрямів діяльності, стратегічних планів щодо диверсифікації продукції та виходу на нові ринки;
 - Г) стратегічне планування правильна відповідь А, Б.
6. Конкурентоспроможність галузі базується за А. Портером на таких конкурентних перевагах:
- А) ресурсних, технологічних;
 - Б) екологічних;
 - В) фінансових, маркетингових;
 - Г) управлінських.
7. Конкурентоспроможність підприємства може бути виявлена і оцінена:
- А) тільки за наявності партнерів по господарській діяльності;
 - Б) тільки за наявності конкурентів;
 - В) тільки при наявності прибутковості;
 - Г) тільки за умови приватної форми власності.
8. Конкурентні переваги – це:
- А) сильні сторони підприємства, які забезпечують йому переваги над конкурентами;
 - Б) сильні сторони підприємства, які забезпечують йому переваги над партнерами по господарській діяльності;
 - В) сильні сторони підприємства, які забезпечують йому здійснення ефективної виробничої діяльності;
 - Г) немає вірної відповіді.
9. Конкурентоспроможність галузі визначається наявністю в ній:
- А) технічних умов для створення виробництва й збуту продукції високої якості, що задовольняє вимогам конкретних груп споживачів;
 - Б) економічних та організаційних умов для створення виробництва й збуту продукції високої якості, що задовольняє вимогам конкретних груп споживачів;
 - В) екологічних умов для створення виробництва й збуту продукції високої якості, що задовольняє вимогам конкретних груп споживачів;
 - Г) правильна відповідь А, Б;
 - Д) правильна відповідь Б, В.
10. Якщо підприємство конкурентоспроможне, то воно здатне:
- А) впливати на ринкову ситуацію у власних цілях;
 - Б) виробляти продукцію, що задовольняє вимогам ринку при відносно низьких витратах виробництва;
 - В) виробляти нову продукцію з найменшими витратами;
 - Г) всі відповіді вірні;
 - Д) правильна відповідь Б, В.
11. Коефіцієнт використання виробничої потужності визначається як відношення:
- А) прибутку до середньорічної виробничої потужності;
 - Б) чистого прибутку до середньорічної виробничої потужності;

- В) фактичної виробки продукції до середньорічної виробничої потужності;
Г) доходу до середньорічної виробничої потужності.
12. Нарощування виробничого потенціалу за рахунок підвищення ефективності використання оборотних активів забезпечується:
- А) на стадії створення виробничих запасів;
 - Б) на стадії незавершеного виробництва;
 - В) на стадії обігу;
 - Г) всі відповіді правильні;
 - Д) правильна відповідь А, В.
13. Нарощування виробничого потенціалу за рахунок підвищення ефективності використання основних фондів підприємства забезпечується:
- А) технічним вдосконаленням засобів праці;
 - Б) збільшенням тривалості роботи машин та обладнання;
 - В) покращенням організації та управління виробництвом;
 - Г) всі відповіді правильні;
 - Д) правильна відповідь А,Б;
 - Е) правильна відповідь Б,В.
14. Збільшення тривалості роботи машин та обладнання здійснюється за рахунок:
- А) ліквідації недіючого обладнання;
 - Б) скорочення строків ремонту обладнання;
 - В) зниження простоїв;
 - Г) всі відповіді правильні;
 - Д) правильна відповідь А, В.
15. Технічний рівень предметів праці характеризується:
- А) випуском продукції світового рівня якості;
 - Б) рівнем уніфікації виробів;
 - В) рівнем технологічності конструкції виробу;
 - Г) використанням типових і групових технологічних процесів;
 - Д) наявністю і кількістю технологічних процесів світового рівня якості;
 - Е) всі відповіді правильні;
 - Є) правильна відповідь А,Б,В.
16. Метою фінансової діагностики є:
- А) визначення рівня платоспроможності підприємства;
 - Б) визначення рівня фінансової стійкості підприємства;
 - В) наглядна оцінка динаміки розвитку підприємства та його фінансового стану;
 - Г) визначення рівня ділової активності підприємства.
17. Фінансова діагностика базується на:
- А) здійсненні внутрішнього аналізу фінансового стану підприємства;
 - Б) здійсненні аналізу рентабельності підприємства;
 - В) здійсненні аналізу платоспроможності підприємства;
 - Г) здійсненні аналізу фінансової стійкості підприємства;
18. Предметом фінансової діагностики є:
- А) рівень платоспроможності підприємства;
 - Б) рівень фінансової стійкості;
 - В) рівень ділової активності;
 - Г) формування та використання фінансових ресурсів підприємства.
19. Інформаційною базою для діагностики фінансового стану підприємства є дані:
- А) балансу;
 - Б) звіту про фінансові результати ;

- В) звіту про рух грошових коштів ;
 - Г) звіту про власний капітал;
 - Д) інші дані статистичної звітності та інші оперативні дані;
 - Е) правильна відповідь А,Б,В;
 - Є) всі відповіді правильні.
20. Фінансова діагностика підприємства передбачає:
- А) здійснення аналізу платоспроможності підприємства;
 - Б) здійснення повномасштабного аналізу за результатами його господарської діяльності;
 - В) здійснення аналізу фінансової стійкості підприємства;
 - Г) здійснення аналізу ділової активності підприємства.

8. Методи навчання

Методами навчання є способи спільної діяльності й спілкування викладача і здобувачів вищої освіти, що забезпечують вироблення позитивної мотивації навчання, оволодіння системою професійних знань, умінь і навичок, формування наукового світогляду, розвиток пізнавальних сил, культури розумової праці майбутніх фахівців.

Під час навчального процесу використовуються наступні методи навчання:

Залежно від джерела знань: словесні (пояснення, бесіда, дискусія, діалог); наочні (демонстрація, ілюстрація); практичні (рішення задач, ділові ігри).

За характером пізнавальної діяльності: пояснювально-наочний проблемний виклад; частково-пошуковий та дослідницький методи.

За місцем в навчальній діяльності:

- методи організації й здійснення навчальної діяльності, що поєднують словесні, наочні і практичні методи; репродуктивні й проблемно-пошукові; методи навчальної роботи під керівництвом викладача й методи самостійної роботи здобувачів вищої освіти;

- методи контролю й самоконтролю за навчальною діяльністю: методи усного, письмового контролю; індивідуального й фронтального, тематичного і систематичного контролю.

У процесі викладання навчальної дисципліни для активізації навчально-пізнавальної діяльності здобувачів вищої освіти передбачено застосування таких навчальних технологій:

- *робота в малих групах* дає змогу структурувати практично-семінарські заняття за формою і змістом, створює можливості для участі кожного здобувача вищої освіти в роботі за темою заняття, забезпечує формування особистісних якостей та досвіду соціального спілкування;

- *семінари-дискусії* передбачають обмін думками і поглядами учасників з приводу даної теми, а також розвивають мислення, допомагають формувати погляди і переконання, вміння формулювати думки й висловлювати їх, вчать оцінювати пропозиції інших людей, критично підходити до власних поглядів;

- *мозкові атаки* – метод розв’язання невідкладних завдань, сутність якого полягає в тому, щоб висловити як найбільшу кількість ідей за обмежений проміжок часу, обговорити і здійснити їх селекцію;

- *кейс-метод* – метод аналізу конкретних ситуацій, який дає змогу наблизити процес навчання до реальної практичної діяльності фахівців і передбачає розгляд виробничих, управлінських та інших ситуацій, складних конфліктних випадків, проблемних ситуацій, інцидентів у процесі вивчення навчального матеріалу;

- *презентації* – виступи перед аудиторією, що використовуються для подання певних досягнень, результатів роботи групи, звіту про виконання індивідуальних завдань,

інструктажу, демонстрації.

9. Форми контролю

Відповідно до «Положення про екзамени та заліки у здобувачів вищої освіти ступеня доктор філософії в Національному університеті біоресурсів і природокористування України» затвердженого вченою радою НУБіП України 24 травня 2017 року, протокол № 11 із внесеними змінами Вченою радою НУБіП України 29 травня 2020 р., протокол №10, видами контролю знань здобувачів вищої освіти ступеня доктор філософії є поточний контроль, проміжна та підсумкова атестації.

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних, лабораторних та семінарських занять і має на меті перевірку рівня підготовленості здобувачів вищої освіти до виконання конкретної роботи.

Проміжна атестація проводиться після вивчення програмного матеріалу і має визначити рівень знань здобувачів вищої освіти з програмного матеріалу, отриманих під час усіх видів занять і самостійної роботи.

Форми та методи проведення проміжної атестації, засвоєння програмного матеріалу розробляються лектором дисципліни і затверджується відповідною кафедрою у вигляді тестування, письмової контрольної роботи, що можна оцінити чисельно.

Засвоєння здобувачем вищої освіти програмного матеріалу вважається успішним, якщо рейтингова оцінка його становить не менше, ніж 60 балів за 100-бальною шкалою.

Семестрова атестація проводиться у формах семестрового екзамену або семестрового заліку з конкретної навчальної дисципліни.

Семестровий екзамен - це форма підсумкової атестації засвоєння здобувачем вищої освіти теоретичного та практичного матеріалу з навчальної дисципліни за семестр.

Семестровий залік - це форма підсумкового контролю, що полягає в оцінці засвоєння аспірантом теоретичного та практичного матеріалу (виконаних ним певних видів робіт на практичних, семінарських або лабораторних заняттях та під час самостійної роботи) з навчальної дисципліни за семестр.

Диференційований залік - це форма контролю, що дозволяє оцінити виконання та засвоєння аспірантом програми навчальної дисципліни, педагогічної практики.

Аспіранти зобов'язані складати екзамени і заліки відповідно до вимог навчального плану у терміни, передбачені графіком освітнього процесу.

Зміст екзаменів і заліків визначається робочими програмами дисциплін.

10. Розподіл балів, які отримують здобувачі.

Оцінювання знань здобувачів вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національні оцінки згідно з табл. 1 «Положення про екзамени та заліки у здобувачів вищої освіти ступеня доктор філософії в Національному університеті біоресурсів і природокористування України», затвердженого Вченою радою НУБіП України від 24.05.2017 р., протокол №11 із внесеними змінами Вченою радою НУБіП України від 29 травня 2020 р., протокол №10.

Таблиця 1. Співвідношення між рейтингом здобувача вищої освіти і національними оцінками

Рейтинг аспіранта, бали	Оцінка національна за результати складання	
	екзаменів	заліків
90-100	відмінно	зараховано

74-89	добре	зараховано
60-73	задовільно	зараховано
0-59	незадовільно	незараховано

Для визначення рейтингу здобувача вищої освіти із засвоєння дисципліни $R_{\text{дис}}$ (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу з навчальної роботи $R_{\text{НР}}$ (до 70 балів):

$$R_{\text{дис}} = R_{\text{НР}} + R_{\text{ат}} \quad (2)$$

11. Методичне забезпечення

1. Байдала В. В. Економічна діагностика підприємств та галузей національного господарства. Методичні вказівки для самостійної роботи аспірантів за спеціальністю 051 «Економіка». К., НУБіП України. 2021. 30 с.

12. Рекомендована література

Базова

1. Економічний аналіз і діагностика стану сучасного підприємства / Вид .2-ге пер. та доп: навч. посіб./ Т. Д. Костенко та ін. К.: Центр учбової літератури, 2017. 400 с.
2. Гречан А.П., Радіонова Н.Ю. Діагностика ефективності діяльності підприємств. URL: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/vsunu/2011_10_1/Grechina.pdf.
3. Косянчук Т.Ф., Лук'янова В.В., Майорова Н.І., Швил В.В. Економічна діагностика: навчальний посібник. Львів: Новий Світ. 2020. 2017. 452 с.
4. Кривов'язюк І. В. Економічна діагностика: навчальний посібник. К.: Центр учбової літератури, 2017. 456 с.
4. Сарай Н.І. Економічна діагностика: навчальний посібник. Тернопіль: ТНЕУ, 2015. 165 с.
5. Kataev M., Bulysheva L., Emelyanenko A. and Bi Z. Enterprise Diagnostics for Evaluation of Enterprise Business Processes. Journal of Industrial Integration and Management Vol. 01, No. 02, 2016. <https://doi.org/10.1142/S2424862216500081>.
6. Яцкевич І.В. Економічна діагностика: навч. посіб. Одеса: ФОП Бондаренко М. О., 2015. 292 с.

Допоміжна

1. Гадзевич О.І. Основи економічного аналізу і діагностики фінансово-господарської діяльності підприємств: навч. посіб. К.: Кондор, 2017. -180 с.
2. Коваленко В.В. Теоретичні підходи у визначенні сутності діагностики підприємства. Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. 2016. № 2(1). С. 17-20.
3. Коваленко О.В., Біла Д.М. Роль економічної діагностики у процесі прийняття рішень. Економіка і менеджмент – 2013: перспективи інтеграції і інноваційного розвитку. Зб. наук. праць Міжн. наук.-практ. конф. 24-25 квіт. 2014 р. Том 2. С. 56-58.
4. Заярна Н.М. Сутність діагностики стану господарської діяльності підприємства. Науковий вісник НЛТУ України. 2010. Вип.20.14. С.142-147.
5. Шляга О.В., Фурсик М.В. Сутність діагностики економічного стану підприємства в сучасних умовах господарювання. Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії. 2013. Випуск 5. С. 44-54.

6. Durišová Mária Tokarcíková Emese. Diagnostic Process of Company Productivity. Managing Global Transitions. 2009. Vol. 7 (4). pp. 349-366.

13. Інформаційні ресурси

1. Електронна бібліотека НУБіП України <https://nubip.edu.ua/node/17325>
2. Законодавство України <https://zakon.rada.gov.ua/>
3. Верховна Рада України www.rada.gov.ua
4. Кабінет Міністрів України www.kmu.gov.ua
5. Міністерство фінансів www.minfin.gov.ua
6. Державна податкова служба України www.tax.gov.ua
7. Державна служба статистики України www.ukrstat.gov.ua
8. Національний інститут стратегічних досліджень www.niss.gov.ua
9. Центр перспективних соціальних досліджень www.cpsr.org.ua
10. Антимонопольний комітет України www.amc.gov.ua